

"Haluamme
turvata kotimaisen
kalan saatavuuden Suomessa,
mutta ympäristölupia
tuotannon lisäämiseksi
on kohtuuttoman
vaikea saada."

Mikko Pajula, Haverön Lohi Oy

KALANKASVATUKSEN NYKYTILA JA TULEVAISUUS ITÄISELLÄ SUOMENLAHDELLA 5.4.2022

Mari Virtanen – Suomen kalankasvattajaliitto

- Suomessa tuotetaan vuosittain noin 15 miljoonaa kiloa ruokakalaa, josta 95% on kirjolohta. Suurin osa kirjolohesta kasvatetaan merellä.
- Ruokakalan lisäksi kalaa viljellään myös istutettavaksi luonnonvesiin
- Kalanviljely on tärkeä osa rannikon ja sisävesialueiden kulttuuria ja identiteettiä. Kalanviljely tuo työtä ja toimeentuloa alueille, missä uusien työpaikkojen syntyminen muille aloille on vähäistä. Työllisyysvaikutukset ulottuvat kalanviljely-yritysten lisäksi perkaamoihin, kalanjalostukseen, tukkuihin, kalarehutuotantoon ja vähittäismyyntijakeluun.
- Kalansyönnillä on monia positiivisia vaikutuksia terveyteen. Kala on erinomainen proteiinin lähde, ja lisäksi siitä saa monia muita ravintoaineita, kuten d- ja b-vitamiineja, seleeniä, jodia, sinkkiä, rautaa ja kaliumia.
 - Erityisesti kalassa esiintyvillä pitkäketjuisilla omega-3-rasvahapoilla on merkittäviä myönteisiä terveysvaikutuksia ja ne voivat auttaa ehkäisemään sairauksia. Kalaa suositellaan syömään vähintään kaksi kertaa viikossa.

Kotimaisen kalan edistämishjelma

- Suomella on paljon merenrantaviivaa ja tuhansia järviä
- Itämeren suurin kalastusvaltio
 - 2/3 syömästämme kalasta on ulkolaista
 - Kauppatase on 300 milj.€ alijäämäinen
- Suomalaiset kuluttajat haluavat lautasille lisää kotimaista kalaa
- Poliittinen tahtotila lisätä kotimaisen kalan kulutusta kotimaassa
- Myös EU:n yhteisissä tavoitteissa on kasvattaa sinistä biotaloutta, kalanviljely on osa sitä

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

**Kotimaisen kalan
edistämishjelma**

Valtioneuvoston periaatepäätös 8.7.2021

Kotimaisen kalan edistämishjelma:

- Kotimaisen kalan kulutus kaksinkertaistetaan
- Kalan syönnillä ja kalatalouden yritystoiminnalla on merkittävät ja hyvin tunnetut myönteiset vaikutukset Suomen talouteen, ympäristöön ja kansanterveyteen.
- Kalanviljely kaksinkertaistetaan

Ohjelman visio

Visio 2035 – tuplataan kotimaisen kalan kulutus

Suomalaiset syövät kalaa ravitsemussuosittelun mukaisesti ja kotimaisen kalan kulutus on kaksinkertaistunut. Kalatuotteiden viennin arvo on moninkertaistunut.

Kalan syönnillä ja kalatalouden yritystoiminnalla on merkittävät ja hyvin tunnetut myönteiset vaikutukset Suomen talouteen, ympäristöön ja kansanterveyteen.

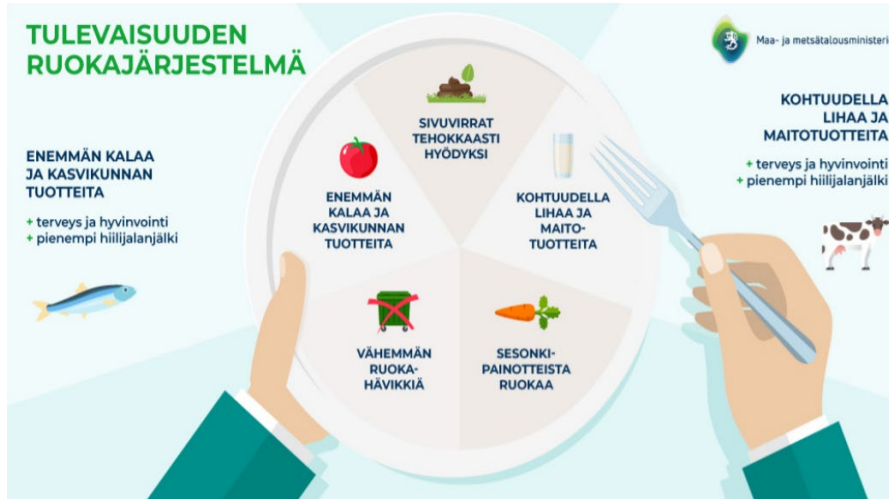
Strategiset valinnat kestäväälle kasvuille ja kotimaisen kalan kulutuksen lisäämiselle

1. Kuluttaja- ja markkinalähtöisyyden vahvistaminen
2. Uudistuminen kasvun vauhdittajana
3. Alkutuotannon edellytysten parantaminen
4. Kasvu perustuu vastuulliseen toimintaan

Visioon saavuttaminen lisääisi kalan kokonaiskulutusta ja nostaisi kotimaisen kalan osuuden miltei kaksinkertaiseksi. Kotimaisen kalan käyttö lisääntyisi määrällisesti nykyisestä yli kaksinkertaiseksi.

Kotimaisen kalan edistämishohjelma

TAVOITE

Vuosi	Tuotanto	Arvo	Työllistävyys
2020:	15 milj. kg	63 milj. €	318 htv
2035:	50 milj. kg	> 250 milj.€	1150 htv

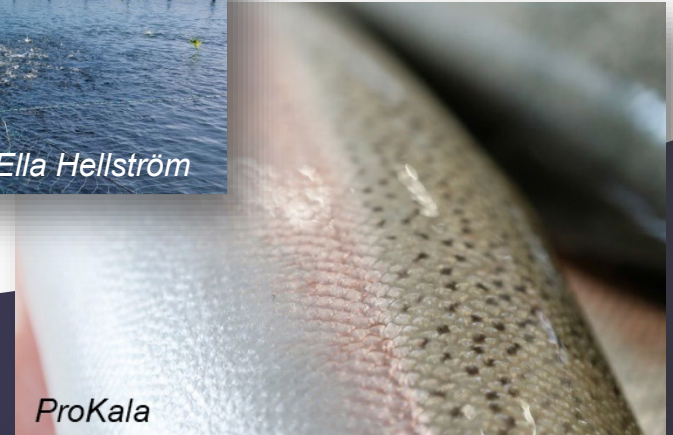
- Poliittinen tahdonilmaus – kalatalouden ongelmat on havaittu ja halua niiden ratkaisemiseen on.
 - Poliittinen tahtotila **lisätä** kotimaisen kalan **kulutusta** ei riitä, pitää olla tahtoa lisätä kalan tuotantoa!
 - Esitetyt toimenpiteet jäävät ylätasolle; kauas elinkeinonharjoittajan arjesta
 - Hyvätkin tavoitteet jäävät tyhjiksi sanoiksi paperille, jos keinoja ja välineitä niiden saavuttamiseksi ei löydy.

Vesiviljelystrategia hyväksyttiin helmikuussa osana uutta emkvr-valmistelua

- tehtävä on toteuttaa Valtioneuvoston periaatepäätöksenä hyväksymää Kotimaisen kalan edistämishjelmaa ja sen strategisten valintojen kautta kohdennetaan vesiviljelyyn suunnattavan EMKVR-rahoituksen käyttö.
- Näin vesiviljelystrategian merkitys viranomaistoimintaa ohjaavana asiakirjana on aiempaa vahvempi.
- tavoittelee kestäväää kasvua
- kasvatetun kalan kotimaisuusaste yli 50 prosenttiin
- asettaa suuntaviivat vesiviljelyn kehitykselle

Lausunto:

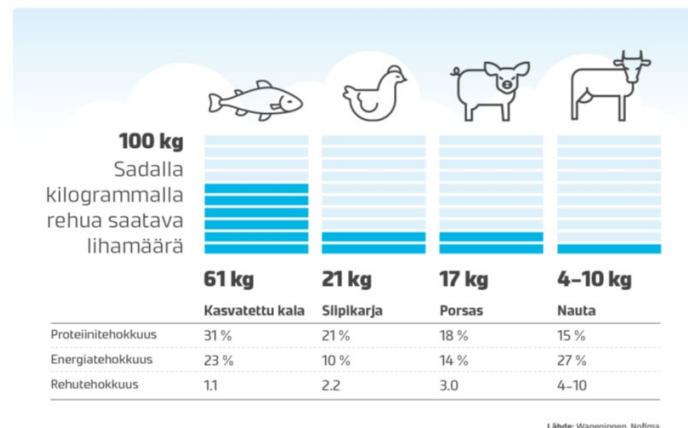
- Vesiviljelyalan ja sen toimijoiden tavoitteet ja sitoutuminen strategiaan jäävät tekstissä vähäisempään osaan
 - kuitataan toteamalla lyhyesti alan kasvun toteutumisen olevan riippuvainen yritysten investoinneista ja valinnoista.
- Strategian toteutukseen ja toteuttajiin otetaan varsin vähän kantaa
 - Vastuunjako jää epäselväksi.
- Strategia on kirjoitettu ensisijaisesti ruokakalatuotannon näkökulmasta.
 - Kaikki kolme strategista valintaa ovat tärkeitä niin sisämaan poikaskasvatukselle kuin jatkokasvatukselle, ruokakalatuotannolle merialueella ja istukaspoikastuotannolle.
 - Strategiset valinnat määrittävät toteutettavaa uudistus- ja kehitystyötä kaikilla vesiviljelyn osa-alueilla.
 - Kaikkia osa-alueita on myös tarpeen tukea tavoitellun, kestäväen tuotannon kasvun saavuttamiseksi, alan uudistumiseksi ja kilpailukykyisyyden varmistamiseksi.

Vaikka kalanviljely on ekologisesti tehokkain tapa tuottaa eläinproteiinia, sekin vaikuttaa luontoon kuten kaikki ruokatuotanto

- Kalankasvatuksessa suurin ympäristövaikutus syntyy kalojen ruokinnan ravinnepäästöistä, eli fosforin ja typen päätyemisestä vesistöihin.
 - **Kalanviljelyn osuus Suomen kokonaisravinnekuormituksesta on kuitenkin ainoastaan 1–2 prosenttia.**
- Kalankasvatus on yksi ympäristöystävällisimmistä tavoista tuottaa eläinproteiinia.
 - **Suomessa kasvatetun kirjoloihen ”hiilipyrstönjälki” on vain noin kuudesosa naudanlihan tuotannon hiilijalanjäljestä. Suomessa kasvatetun kirjoloihen ilmastovaikutus on myös tuotua kasvatettua lohta pienempi.**

Kalankasvatus on tehokas tapa tuottaa ruokaa

Vaikka Suomessa kalankasvatus on onnistunut vähentämään kuormitusta merkittävästi, tuotanto ei ole juurikaan kasvanut.

- Ravinnekuormituksesta aiheutuu noin 99 prosenttia muista lähteistä.
- Kotimaista kalatuotantoa ei ole voinut kasvattaa vesialueilla, jonne ravinnekuormitus kohdistuu muista toimialoista ja esimerkiksi muista maista (kyseisillä alueilla tuotantolupia on leikattu / Suomenlahti)
- Tuontikalaan käytetään lähes miljoona euroa joka päivä.

Ratkaisuja?

- Huoltovarmuussuunnitelmien päivittäminen, omavaraisuuden lisääminen ja säätelyn joustavuuden rakentaminen
 - Suomella on laajat meri- ja sisävesialueet, joiden hyödyntämistä voidaan kestäväällä tavalla lisätä omavaraisuuden parantamiseksi ja kriisiajan huoltovarmuuden lisäämiseksi.
- Alkutuotannon toimintaedellytysten turvaaminen ympäristöarvot huomioiden on mahdollista – rajoitusten sijasta tarvitaan kuitenkin tilaa tuotannolle, yhteistä tahtoa kehittämiseen ja kannusteita toimijoille.
 - Kasvatus pyritään toteuttamaan siten, että ympäristövaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä ja tuotanto olisi edelleen kannattavaa ja kilpailukykyistä.
- Meriallaskasvatus vs kiertovesikasvatus?
 - Merikasvatus ja kiertovesilaitokset eivät ole keskenään vaihtoehtoisia ratkaisuja kasvatetun kalan lisäämiseen markkinoilla. Parhaimmillaan ne muodostavat toimivan tuotantoketjun.
 - Kiertovesilaitosten tuotantokustannus on noin kaksinkertainen läpivirtauslaitoksiin verraten.
 - erikoistuotteita kuluttajille tai poikasia merialueen kasvatukseen
 - Merialueen verkkoallaskasvatusta tarvitaan määrällisesti enemmän kilpailukykyisten ja kuluttajille kohtuuhintaisten elintarvikkeiden tuottamiseen.
- Yksittäisten uusien, suurten ympäristölupien myöntäminen ei vielä osoita tuotannon olevan kasvuun ja vakaalla pohjalla – useat kasvatusyksiköt ovat edelleenkin taloudellisesti ja toiminnallisesti alimitoitettuja. (ja merialueella luvat määräaikaista)
- Uusien ratkaisujen etsimisen rinnalla on muistettava kehittää myös jo olemassa olevaa – käyttää ja vahvistaa sitä, mikä on edelleen hyvää ja toimivaa.

Ukrainan sodan vaikutukset kalatalouteen

Kuva: Henri Hellström, Brändö Lax

Ukrainan sodan vaikutukset kalatalouteen

- Merkittävä osa kalan viennistä on tyrehtynyt - Venäjälle, Ukrainaan ja Valko-Venäjälle on viety paljon kalaa Suomesta.
 - Pääosa Suomen kirjolohen viennistä kohdistui Valko-Venäjälle.
 - Valko-Venäjän vienti on pystytty tällä hetkellä korvaamaan muun muassa viennillä Puolaan.
 - Lohikalojen kysyntä on nyt koronasulkujen lieventyessä suurta.
- Kalarehujen vienti Venäjälle on loppunut
 - Kalanrehuja valmistavan Raisioaqua Oy:n tuotannosta noin 65 prosenttia suuntautui Luoteis-Venäjälle. Myös BioMar on lopettanut rehun viennin Venäjälle.
 - Lisäksi Venäjä ja Ukraina ovat merkittäviä rehuraaka-aineiden tuottajia.
- Venäjän kalankasvatukseen on suomalaisissa yrityksissä tuotettu paljon kalanpoikasia (kyse miljoonista poikasista)
 - Mihin nämä poikaset?
- Rakennuskustannusten merkittävä hinnannousu ja saatavuusongelmat
 - Kiertovesilaitokset
- Polttoaineiden hinnan nousu näkyy kaikilla

<https://www.kalankasvatus.fi/ukrainan-sodan-vaikutukset-kalatalouteen/>

Mitä voidaan tehdä?

- Kotimaisen kalankasvatuksen merkitys ja mahdollisuudet ruokahuollon kehittämisessä ja varmistamisessa niin normaalioloissa kuin poikkeusaikoina on tunnustettava ja niitä on nyt edistettävä.
- Suomessa kasvatetuille kalanpoikasille ja rehulle pitää löytää nopeasti uusi kohde.
 - Kalankasvattajat sekä Raisioaqua Oy ovat lähettäneet ministereille vetoamuksen, että ministeriöt ja viranomaiset joustaisivat, että kalankasvattamojen ympäristöluvista sallittuja kasvatusmääriä voisi ylittää kohdennetusti. Näin poikasylijäämä saataisiin tuotettua Suomessa aikuisiksi ruokakaloiksi, **muuten kalanpoikaset joudutaan hävittämään.**
 - Kalanpoikasia ja rehua olisi, vain luvat puuttuvat.
- Hallitus esittää kotimaisen ruoantuotannon tukemiseksi yhteensä 300 miljoonan euron tukea. → viisi miljoonaa euroa kohdistetaan kalataloudelle kohonneiden tuotantokustannusten ja markkinahäiriöiden vaikutusten kompensointiin sekä kalatalouden huoltovarmuutta parantaviin toimenpiteisiin.

Jos nyt ei löydy joustoja, kotimaiselle kalankasvatukselle on turha asettaa tavoitteita. Kyse on ruokaturvasta. Tällä päätöksellä on kiire!

Kuva:raisioaqua

Yhteenvetona:

- Suomen vesistöissä voidaan kasvattaa nykyistä huomattavasti enemmän kalaa.
 - Suomenlahdella kuluttajat lähellä – tarjotaan heille todellista lähiruokaa
- Suomessa on korkea aika nähdä kalankasvatuksen tarjoamat mahdollisuudet ruokahuollon vahvistajana ja astua päättäväisesti eteenpäin kehittämisen tielle.
 - Kaikki tarvitsevat ruokaa - tuontikalaan käytetään lähes miljoona euroa joka päivä
- Vanhentuneet ja usein väärinymmärryksiin perustuvat mielikuvat kalankasvatuksen ympäristökuormasta on jo aika unohtaa.
 - Vaikutusten siirto ulkomaille ei ole ympäristövastuullisuutta.
- Nykyinen kotimainen kalankasvatus on kestävää ja ympäristövastuullista toimintaa.
- Ilmastoystävällisellä ja ekotehokkaalla elinkeinolla on perusteltu sijansa kotimaisessa elintarvikeketjussa

- Kalanviljelyn kesäpäivät Laukaassa 24.-25.8.
 - Kalatalouden innovaatiopäivät Pasilassa 3.-4.11.
- Tervetuloa mukaan!

Kiitos!

Suomen
Kalankasvattajaliitto ry